

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานศึกษาเป็นองค์กรระดับฐานล่างสุดของการจัดการศึกษาที่สำคัญยิ่งในการพัฒนา มนุษย์ เพื่อให้มนุษย์เป็นศูนย์กลางแห่งการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและด้านอื่น และเป็น องค์กรที่มีความสำคัญต่อการสรรค์สร้างความเป็นมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาให้บังเกิดขึ้น โดยอาศัยกระบวนการบริหารจัดการที่ดีมีกลไกของการพัฒนาที่สอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างเป็น ระบบในความร่วมแรงร่วมใจจากทรัพยากรบุคคลในทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก สถานศึกษา (สุรศักดิ์ ปาเฮ. 2543 : 7-8)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนางานด้านต่าง ๆ ของ สถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยผู้บริหารสถานศึกษาที่จะสามารถจัดการศึกษา ในสถานศึกษาของตนให้ประสบผลสำเร็จได้นั้นจะต้องมีคุณสมบัติที่สำคัญอย่างยิ่งอีกประการหนึ่ง ก็คือ การเป็นผู้บริหารที่มีความสามารถในการใช้ทักษะในการบริหารงาน ซึ่งเป็นความสามารถของ ผู้บริหารที่จะใช้ความรู้ความสามารถ ความชำนาญ หรือความเชี่ยวชาญในการที่จะจูงใจให้เพื่อน ร่วมงานและผู้ที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ฉะนั้นผู้บริหาร ไม่ว่าจะป็นหน่วยงานระดับใดก็ตามก็ต้องพัฒนาทักษะในการบริหารงานให้เป็นผู้นำของ ผู้ใต้บังคับบัญชาให้ได้ ให้ผู้ร่วมงานเกิดความรัก ความศรัทธา เกิดความเชื่อถือนแล้วเปรียบเสมือนว่า งานนั้นจะบรรลุผลไปแล้วครึ่งหนึ่ง (สมบัติ บุญประคม. 2544 : 37)

ทักษะถือว่ามีสำคัญต่อการบริหารงานของผู้บริหารทุกคนเพราะทักษะเป็นความสามารถ ที่เปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจ ให้ออกมาในรูปของการกระทำ ให้กระทำสิ่งนั้นได้อย่างชำนาญ ผู้บริหาร สถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ คือ ผู้ที่สามารถประยุกต์เอาศาสตร์ในด้านการบริหารไปใช้อย่างมี ศิลปะ ซึ่งแคทซ์ (Katz. 1983 : 91-94) กล่าวถึงทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารที่ประสบผลสำเร็จ มี 3 ทักษะ คือ 1) ทักษะด้านเทคนิค ได้แก่ การใช้กระบวนการ ขั้นตอนการใช้เทคนิคเฉพาะอย่าง และการใช้เครื่องมือ 2) ทักษะด้านมนุษย ได้แก่ การสร้างแรงจูงใจ เข้าใจความแตกต่างระหว่าง บุคคล สร้างระบบความร่วมมือ 3) ทักษะด้านความคิดรวบยอด ได้แก่ มองเห็นภาพความสัมพันธ์ ทั้งองค์การ และความคิดสร้างสรรค์ เพราะปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมี ทักษะการบริหารแบบมืออาชีพ ทำงานอย่างจริงจัง มีประสิทธิภาพประสิทธิผล กล้าตัดสินใจ ไวต่อข้อมูล เพิ่มพูนวิสัยทัศน์ ชื่อสัตย์และสร้างสรรค์ผลงาน และบริหารงานแบบมีส่วนร่วม

(ถวิล อรัญเวศ. 2544 : 1) ทักษะเหล่านี้ผู้บริหารจะแสดงออกในแต่ละสถานการณ์ ย่อมมีความสำคัญ และส่งผลต่อการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งในแต่ละองค์การต่างมีความเชื่อว่าความสามารถในการบริหารของตน จะสามารถทำให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ และประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และนำไปสู่คุณภาพการศึกษาตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

ความสำคัญของทักษะการบริหารเป็นสิ่งที่จำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารอย่างมาก เพราะจะช่วยให้การปฏิบัติงานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของหน่วยงานที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่ง นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2540 : 17) ที่กล่าวถึงทักษะการบริหารงานของผู้บริหารไว้ว่า สิ่งที่ทำให้เห็นความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้บริหารได้มากสิ่งหนึ่ง คือ ทักษะการบริหาร ซึ่งจะเห็นได้ว่า ประสิทธิภาพขององค์กรจะขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพ และสมรรถภาพของผู้บริหารทั้งความรู้ ความสามารถ และทักษะการบริหารว่าจะส่งผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวขององค์กร นอกจากนี้มีผู้สนใจทำการศึกษาเกี่ยวกับทักษะการบริหาร และผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาไว้หลายท่าน อาทิ จิรภัทร ศิริพรรณภรณ์ (2546 : 59-60); ศักดิ์สิทธิ์ โตสมบัติ (2546 : บทคัดย่อ); พรรณี ใจเพิ่ม (2546 : บทคัดย่อ); ชาตรี รัตนพิพิธชัย (2547 : บทคัดย่อ); สายทอง โพธิ์น้ำเที่ยง (2550 : บทคัดย่อ); สุรชัย เหมือนนิรุทธ์ (2551 : บทคัดย่อ); คินเดรด (Kindred. 1975); ดาเรช และมาร์ชา (Daresh & Marsha. 1994 : Online) พบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญ และมีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานในสถานศึกษา

การที่ทักษะการบริหารในด้านต่าง ๆ จะประสบผลสำเร็จได้ต้องประกอบด้วย คุณลักษณะผู้นำ หากผู้บริหารมีคุณลักษณะที่ดีแต่ถ้าคุณลักษณะหรือพฤติกรรมในการนำของผู้บริหารไม่ดี แม้จะจัดองค์การถูกต้อง หรือดีเพียงใดก็ตามผลงานที่เกิดขึ้นของหน่วยงานนั้น ๆ ย่อมสมบูรณ์ได้ยาก ดังนั้นผู้บริหารหรือผู้นำจะต้องมีคุณสมบัติเหมาะสม มีพฤติกรรมในการนำที่ถูกต้อง เพราะความสำเร็จของงานทุกด้านขององค์กรขึ้นอยู่กับผู้บริหารหรือผู้นำ ซึ่งจะวินิจฉัยสั่งการหรือตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพ ดังคำกล่าวของ สุณีย์ เกิดมงคล (2544 : 1) ที่ว่า ผู้บริหารจะต้อง มีคุณลักษณะที่ดีและเหมาะสมในการกระตุ้นให้สมาชิกร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติภารกิจให้สำเร็จ ซึ่งคุณลักษณะของผู้บริหารที่มีผลต่อการบริหารงานนั้นมีอยู่หลายประการ ที่จะทำให้ผู้บริหารประสบผลสำเร็จในการบริหารงานจะต้องประกอบด้วยคุณลักษณะผู้นำที่มีภาวะผู้นำสูงมีคุณลักษณะที่ดี ดังเช่น ภาวดี ธาราศรีสุทธิ (2546 : 71-80) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะผู้นำที่ดี ควรประกอบด้วย ภูมิฐาน ภูมิวุฒิ ภูมิธรรม และความชัดเจนในศิลปะของการเป็นผู้นำ ส่วนแคมป์เบลล์ (Campbell) (อาคม วัชโรสง. 2547 : 46) กล่าวถึงคุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำนั้นต้องประกอบไปด้วยความฉลาด ความรับผิดชอบ ความรอบรู้งานที่ทำ สุขภาพสมบูรณ์ ความสามารถในการใช้สื่อ และอารมณ์ขัน

ซึ่งสอดคล้องกับ ยุคัล (Yukl) (อาคม วัชโรสง. 2547 : 177-178) ได้กล่าวถึงลักษณะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ 8 ด้าน ดังนี้ มีพลังสูง อดทนต่อความยากลำบากและความกดดัน มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความเชื่ออำนาจในตน มีวุฒิภาวะและอารมณ์มั่นคง เป็นคนน่าเชื่อถือ มีความสามารถในการจูงใจ การมุ่งสัมฤทธิ์ผล และ ความต้องการของสังคม งานวิจัยทั้งหลายชี้ชัดเจนว่า ความสำเร็จในการพัฒนาการศึกษาในแต่ละแห่งกว่าร้อยละ 50 เป็นผลเนื่องจาก ผู้บริหาร แปลว่า ถ้าผู้บริหารเป็นผู้นำที่ดี สถานศึกษาก็พัฒนาไปได้ดี แต่ถ้าผู้บริหารชักนำสถานศึกษาไปในทางไม่ดี สถานศึกษาก็ไม่ได้รับการพัฒนา ครูอีก 10 คน 20 คน ช่วยดึงได้ประมาณร้อยละ 50 แต่ผู้บริหารเพียงคนเดียว ดึงได้ประมาณร้อยละ 50 (พนม พงษ์ไพบูลย์. 2544 : 10) จึงจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีคุณลักษณะผู้นำตามแนวคิดของ บาส (Bass. 1981 : 73-78) อันประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านสติปัญญา ด้านบุคลิกภาพ ด้านความรับผิดชอบ และด้านฐานะสังคม ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้มีอยู่ในตัวของผู้บริหารเอง หรือผู้บริหารสามารถสร้างขึ้นเพื่อให้มีความเหมาะสมการบริหารงานด้านต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งคุณลักษณะของผู้นำดังกล่าวมีความสำคัญต่อความสำเร็จของการบริหารงานภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บังอร อินทราณี (2547 : บทคัดย่อ) พบว่า คุณลักษณะผู้นำมีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จิทธิญา ดอนตำราญ (2550 : บทคัดย่อ) พบว่า คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา และ ธวัชชัย ยวงคำ (2551 : บทคัดย่อ) พบว่า คุณลักษณะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีโรงเรียนในสังกัด 166 โรงเรียน มีข้าราชการครูรวมทั้งสิ้น 1,906 คน จากการรายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีการศึกษา 2552 และผลการประเมินภายนอก รอบ 2 พบว่า โรงเรียนแต่ละโรงเรียนมีผลการประเมินการจัดการศึกษาที่แตกต่างกัน มีโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานในรอบ 2 จำนวน 26 โรงเรียน สภาพปัญหาที่พบในด้านทักษะการบริหารงานก็คือ ผู้บริหารขาดทักษะการจัดการเรื่องหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น สื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และขาดการจัดองค์กร โครงสร้างการบริหารอย่างเป็นระบบ ครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. 2553 : 35-40) ส่วนปัญหาเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำ ในปัจจุบันพบว่าผู้บริหารหลายท่านประสบปัญหาการดำเนินงานในสถานศึกษา เพราะการบริหารคน และการอยู่ร่วมกันในที่ทำงานกับบุคคลอื่นย่อมมีสิ่งที่จะไม่เผชิญหน้ากับความขัดแย้งในเรื่องของคน โดยเฉพาะลูกน้องไม่ได้เพราะผู้ร่วมงานล้วนมาจากสภาพแวดล้อมและการศึกษาต่างกัน หากผู้บริหารไม่สามารถเข้าใจหรือเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชา

ได้นั้นก็จะเกิดปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน เพราะเจ้านายและลูกน้อง ไม่ลงรอยกัน รวมทั้งเกิดจากการที่ผู้บริหารสถานศึกษาขาดความรู้ความสามารถด้านการบริหาร ไม่จัดระบบหรือแบบแผนในการปฏิบัติงาน ขาดมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ขาดความยุติธรรม ขาดการพัฒนาด้านบุคลิกภาพ ขาดภาวะในการเป็นผู้นำ ขาดความรอบคอบในการตัดสินใจ มีความเสื่อมเสียในเรื่องส่วนตัว รวมทั้งไม่มีเครือข่ายในการเป็นต้นแบบที่ดีและถูกต้อง หากผู้บริหารท่านใดขาดทักษะหรือคุณลักษณะในเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้ว จะส่งผลให้การทำงานขาดประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้บริหารจำเป็นต้องรู้จักตนเอง รู้จักลูกน้อง รู้จักการพัฒนาตนเอง เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพและบริหารได้สำเร็จตามเป้าหมายของสถานศึกษา ฉะนั้นผู้บริหารสถานศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์จึงต้องพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ทั้งทักษะและคุณลักษณะผู้นำ เพราะมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในการบริหาร ซึ่งผู้นำมีคุณลักษณะที่ดีมีความสามารถในการใช้ทักษะในการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมทำให้การบริหารงานบรรลุผลตามเป้าหมาย จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำ และทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร และมีความสัมพันธ์กันใดในลักษณะใด เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูล เป็นแนวทางแก้ปัญหา และส่งเสริมพัฒนาการบริหารงานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
2. เพื่อศึกษาทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำกับทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ความสำคัญของการวิจัย

ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบถึงระดับคุณลักษณะผู้นำ ทักษะการบริหารงาน และความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำและทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบาย และแนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. หน่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล

หน่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 166 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 117 คน ซึ่งได้โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

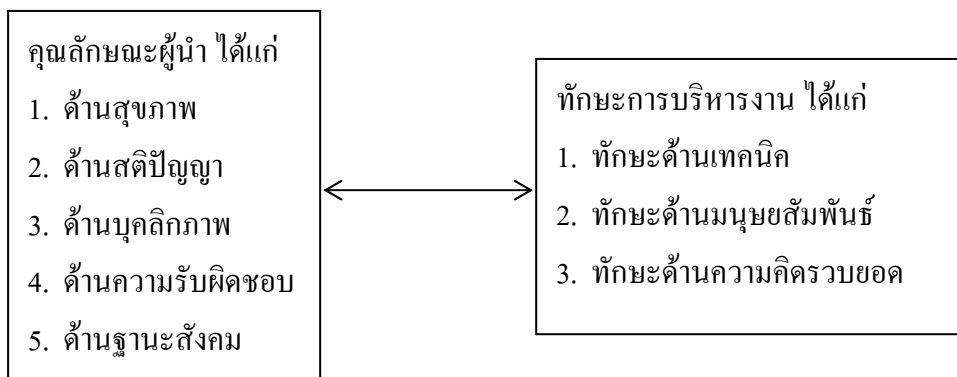
3. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา คือ คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา และทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำกับทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัย แนวคิดเรื่องคุณลักษณะผู้นำและทักษะการบริหารงาน ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบความคิดคุณลักษณะผู้นำ โดยใช้แนวคิดของ บาส (Bass. 1981 : 73-78) ซึ่งมี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านสติปัญญา ด้านบุคลิกภาพ ด้านความรับผิดชอบ และด้านฐานะสังคม ส่วนด้านทักษะการบริหารงาน ผู้วิจัยได้กำหนดทักษะการบริหาร โดยพัฒนามาจากแนวคิดของ แคทซ์ (Katz. 1983 : 91-94) ได้แก่ ทักษะด้านเทคนิค ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านความคิดรวบยอด สรุปเป็นกรอบความคิดในการวิจัย ดังแผนภาพประกอบ ดังนี้

ตัวแปรที่ศึกษา

ภาพประกอบ 1 แสดงกรอบความคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คุณลักษณะผู้นำ หมายถึง ลักษณะประจำตัวของผู้บริหารที่แสดงออกให้ปรากฏ และมีอิทธิพลให้ผู้ร่วมงานเกิดความศรัทธาเชื่อมั่น พร้อมทั้งจะปฏิบัติตาม หรือให้ความร่วมมือในการบริหารด้วยความเต็มใจ ซึ่งวัดได้จากการแสดงความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ด้วยแบบสอบถาม ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยประกอบด้วยข้อมูลคุณลักษณะผู้นำ 5 ด้าน คือ สุขภาพ สติปัญญา บุคลิกภาพ ความรับผิดชอบ และฐานะทางสังคม

1.1 สุขภาพ หมายถึง การเป็นผู้ที่มีร่างกายแข็งแรงปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ สุขภาพจิตใจดี อารมณ์มั่นคง มีความคล่องแคล่ว กระฉับกระเฉง ตื่นตัวอยู่เสมอ

1.2 สติปัญญา หมายถึง การเป็นผู้มีไหวพริบดี ฉลาด เป็นผู้ที่มีเหตุผล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร แก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์

1.3 บุคลิกภาพ หมายถึง การมีรูปร่างสง่าผ่าเผย เป็นที่น่าเชื่อถือ แต่งกายสุภาพ มีกริยาวาจาที่สุภาพ เป็นกันเอง เสียสละ มีความเอื้อเฟื้อ ปรับตัวได้เหมาะสมกับบุคคล เวลา โอกาส และสถานที่

1.4 ความรับผิดชอบ หมายถึง การอุทิศเวลาในการปฏิบัติงาน ตั้งใจ มุ่งมั่นในการทำงาน ตรงต่อเวลา ตัดสินใจพิจารณาอย่างรอบคอบ เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพตามแผนงานที่กำหนด

1.5 ฐานะทางสังคม หมายถึง การเป็นผู้ที่มีวุฒิการศึกษาสูง มีสถานะทางเศรษฐกิจ และสังคมดี มีการวางตัวที่เหมาะสม เข้าสังคม และเข้ากับบุคคลอื่นได้ทุกระดับ

2. ทักษะการบริหารงาน หมายถึง ความสามารถในการบริหารงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากองค์การอย่างรวดเร็ว และถูกต้อง โดยใช้ทรัพยากรด้านอื่น ๆ ที่มีอยู่ โดยการผ่านกระบวนการทางการบริหารอย่างมีระบบ เพื่อให้การปฏิบัติบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป ซึ่งวัดได้จากการแสดงความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ด้วยแบบสอบถาม ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย ทักษะด้านเทคนิค ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะด้านความคิดรวบยอด

2.1 ทักษะด้านเทคนิค หมายถึง ความสามารถในการทำงานเฉพาะอย่าง ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการ และเทคนิคต่าง ๆ อาศัยความรู้ การวิเคราะห์ รวมทั้งการใช้เครื่องมือที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน ทักษะด้านเทคนิคที่สำคัญ ได้แก่ การใช้เทคโนโลยี การวิจัย การจัดการทรัพยากร และการจัดการบุคคล

2.1.1 การใช้เทคโนโลยี หมายถึง ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เพื่อช่วยในการบริหาร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.1.2 การวิจัย หมายถึง ความสามารถในการค้นคว้าหาความรู้ โดยใช้กระบวนการในการวิจัยมาพัฒนาการบริหาร และการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีความก้าวหน้าได้

2.1.3 การจัดการทรัพยากร หมายถึง ความสามารถใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาในด้าน คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ ได้อย่างเหมาะสมถูกต้อง ประหยัด คุ่มค่า

2.1.4 การจัดการบุคคล หมายถึง ความสามารถในการพัฒนาตนเอง และบุคลากรให้มีความก้าวหน้าในอาชีพ หน้าที่การงานที่รับผิดชอบในปัจจุบัน

2.2 ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง ความสามารถในการทำงานกับผู้บังคับบัญชา และผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างมีประสิทธิภาพ ประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นที่ยอมรับแก่บุคลากรในสถานศึกษาและสังคมทั่วไป สามารถจูงใจให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารงานให้บรรลุเป้าหมาย ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ที่สำคัญ ได้แก่ กระบวนการกลุ่ม มนุษยสัมพันธ์ และการสร้างแรงจูงใจ

2.2.1 กระบวนการกลุ่ม หมายถึง ความสามารถในการจูงใจให้บุคลากรในสถานศึกษาเต็มใจร่วมมือร่วมใจในการทำงาน ร่วมกันรับผิดชอบงาน และก่อให้เกิดความก้าวหน้าต่อสถานศึกษา

2.2.2 มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง ความสามารถในการสร้างความเข้าใจอันดีในการอยู่ร่วมกันของบุคลากรในสถานศึกษา

2.2.3 การสร้างแรงจูงใจ หมายถึง ความสามารถในการกระตุ้น จูงใจ สร้างบรรยากาศ และสร้างขวัญกำลังใจกับบุคลากรในสถานศึกษา

2.3 ทักษะด้านความคิดรวบยอด หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจโครงสร้างหน่วยงานโดยรวม สามารถประสานสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษามีความคิดต่อการทำงานในอนาคต แก้ปัญหา และตัดสินใจอย่างเหมาะสมกับเหตุการณ์ ภารกิจงานเป็นผลสำเร็จ ซึ่งทักษะด้านความคิดรวบยอดที่สำคัญได้แก่ ความคิดกว้างไกล การตัดสินใจ และความคิดสร้างสรรค์

2.3.1 ความคิดกว้างไกล หมายถึง ความสามารถในการมองเห็นภาพในอนาคต และโน้มน้าวให้บุคลากรทำงานเพื่อบรรลุจุดประสงค์และแนวทางนั้น ๆ

2.3.2 การตัดสินใจ หมายถึง ความสามารถในการวินิจฉัยสั่งการ แก้ปัญหา เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสมตามสถานการณ์

2.3.3 ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการคิดสิ่งใหม่ ๆ และส่งเสริมช่วย นำมาใช้ในการทำงานแล้วก่อให้เกิดการยอมรับจากบุคลากรผู้ร่วมงาน

3. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ในโรงเรียนรัฐบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

สมมติฐานของการวิจัย

คุณลักษณะผู้นำมีความสัมพันธ์กับทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาได้ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำ และทักษะการบริหารงาน เพื่อเป็นแนวทางปรับปรุง และพัฒนาตนเอง เพื่อให้เหมาะสมต่อการปฏิบัติงานด้านบริหารให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้แนวทางในการกำหนดนโยบาย เพื่อพัฒนา และส่งเสริมเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำ และทักษะการบริหารงานให้กับผู้บริหารสถานศึกษาในหน่วยงานของตน